

Voorstel aan de gemeenteraad

Onderwerp: Oprichting bedrijfsvoeringsorganisatie Noord-Veluws Archief.	
Vergadering raad d.d.: 7 november 2024	Agendapunt:
Portefeuillehouder: B. Engberts	
Behandelend team: Dienstverlening	Kenmerk: 52994

Onderwerp

Oprichting bedrijfsvoeringsorganisatie Noord-Veluws Archief.

Te nemen besluit

- kennis te nemen van het ontwerp van de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Noord-Veluws Archief, kort samengevat 'GR NoVa', inclusief bijbehorende documenten:
 - directiereglement,
 - financiële verordening,
 - producten- en dienstencatalogus,
 - reglement van orde;
- geen zienswijze in te dienen op de ontwerpregeling;
- kennis te nemen van het voornemen tot gelijktijdige opheffing van de gemeenschappelijke regeling SNWV;
- akkoord te gaan met de verdeling van de incidentele kosten voor de oprichting van de BVO NoVA en dekking vanuit de algemene reserve van het Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe;
- akkoord te gaan met de structurele bijdrage conform kostenmodel zoals opgenomen in de financiële verordening en het structurele nadeel van € 11.543 opnemen in de conceptbegroting 2025-2028.

Aanleiding

Volgens de Archiefwet 1995 zijn overheidsorganisaties verplicht om hun archieven in goede, geordende en toegankelijke staat te houden, ongeacht hun vorm (fysiek of digitaal). Voor gemeenten zijn de colleges als zorgdrager verplicht om hiervoor voldoende mensen en middelen beschikbaar te stellen.

In voorgaande jaren hebben de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet en Oldebroek hun wettelijke taken rondom het archiefbeheer belegd via de centrumgemeente regeling Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe (SNWV). De gemeenten Epe, Hattem en Heerde hebben sinds 1982 deze wettelijke taken geregeld via de centrumgemeente regeling Streekarchief Epe, Hattem en Heerde (SEHH). In 2017 heeft een externe inspectie geresulteerd in de aanbeveling aan de archiefcommissie van het SNWV om de huidige centrumgemeente regeling uit 2007 te herzien. De nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen 2021 (Wgr) heeft overheden hiertoe ook verplicht. Bovendien stellen digitalisering en wijzigende maatschappelijke opvattingen over (digitale) toegankelijkheid van informatie nieuwe eisen aan informatiebeheer en archieven, niet alleen qua technische oplossingen maar ook qua benodigde expertise en positionering van de archiefdienst ten opzichte van de ambtelijke organisaties van de deelnemende gemeenten en in de samenleving.

De maatschappelijke relevantie van betrouwbare informatie, vastgelegd in goed beheerde archieven die de authenticiteit en betrouwbaarheid van de vastgelegde informatie waarborgen, is zeker in het digitale tijdperk steeds groter geworden. Ook is het besef gegroeid dat we archieven niet alleen bewaren om het bewaren, maar dat we de verhalen die erin besloten liggen ook in het licht van de historische erfgoedwaarde van archieven nadrukkelijker willen verbinden aan maatschappelijke initiatieven rondom erfgoed, cultuurhistorie, toerisme en recreatie.

Vandaar dat in deze nieuwe regeling, ten aanzien van het doel en de taken en verantwoordelijkheden van de nieuwe archiefdienst, naast de strikt wettelijke hoofdtaken ook meer ruimte wordt geboden om deze rol als betrouwbare 'informatiemakelaar' in te kunnen vullen, binnen de daarvoor bestuurlijk vastgelegde kaders door de deelnemende gemeenten. De doelen en taken van de nieuw te vormen bedrijfsvoeringsorganisatie zijn verwoord in artikel 3 en 4 van de gemeenschappelijke regeling (GR), de daaruit voortvloeiende producten en diensten zijn opgenomen in de producten- en dienstencatalogus.

In 2021 heeft de archiefcommissie van het SNWV opdracht gegeven voor het laten opstellen van een extern adviesrapport over de toekomst en de gewenste rechtsvorm voor het SNWV. In haar rapport van begin 2022 stelt adviesbureau KB&P voor om te kiezen voor de variant van de bedrijfsvoeringsorganisatie. Het vermijdt toenemende bestuurlijke druk vanwege een enkelvoudig bestuur. Bovendien wordt de archivaris c.q. de archiefdienst beter gepositioneerd als onafhankelijk toezichthouder ten opzichte van alle deelnemers. Daarnaast krijgt de archiefdienst rechtspersoonlijkheid, waardoor zij wendbaarder wordt binnen de bestuurlijk gestelde kaders, en binnen deze kaders kan handelen bij het maken van afspraken met andere partijen. En ten slotte wordt het aanboren van externe geldstromen middels subsidies beter mogelijk, waardoor bijvoorbeeld digitaliseringprojecten of het optreden als informatiemakelaar binnen erfgoed-, toerisme- of cultuurprojecten kunnen worden gefinancierd.

Tijdens de vergadering van de archiefcommissie d.d. 9 februari 2022 hebben de portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten het advies van KB&P unaniem onderschreven en opdracht gegeven om deze variant nader te verkennen en uit te werken. Dit besluit is door de colleges van de deelnemende gemeenten in het najaar van 2023 middels collegebesluit bekrachtigd.

In 2022 hebben Epe, Hattem en Heerde na een uitgebreide verkenning besloten om de toetreding tot c.q. de fusie met de gemeenschappelijke regeling SNWV in gang te zetten. Dit werd ingegeven door de noodzaak om ook voor de duurzame toegankelijkheid van digitale documenten middels een e-Depot een oplossing te vinden. Bovendien speelden capaciteits- en continuïteitsproblemen binnen de eigen GR SEHH een rol, die hebben geleid tot aanzienlijke achterstanden in het archief- en informatiebeheer. Door gezamenlijk een nieuwe regeling aan te gaan, wordt voor de gehele regio gebouwd aan een robuuste en toekomstbestendige archiefdienst, die de wettelijke taken ten aanzien van collectiebeheer, toezicht en dienstverlening aan de rechtzoekende, controlerende of historisch geïnteresseerde burger kan uitvoeren.

Beoogd effect

Door gezamenlijk een nieuwe regeling aan te gaan, wordt voor de gehele regio gebouwd aan een robuuste en toekomstbestendige archiefdienst, die de wettelijke en wenselijke taken ten aanzien van collectiebeheer, toezicht en dienstverlening aan de rechtzoekende, controlerende of historisch geïnteresseerde burger kan uitvoeren.

Argumenten

1.1 Een gezamenlijke archiefdienst biedt schaalvoordelen.

Het bijeenbrengen van voldoende adequate, efficiënte en betaalbare voorzieningen voor het duurzame beheer van informatie en archiefcollecties in het kader van de Archiefwet 1995 is alleen middels schaalvergroting te bereiken.

1.2 Het aangaan van de gemeenschappelijke regeling biedt een toekomstbestendige archiefdienst.

Door het aangaan van deze gemeenschappelijke regeling ontstaat voor de acht deelnemende gemeenten een robuuste en toekomstbestendige archiefdienst met voldoende expertise om de duurzame toegankelijkheid van zowel fysieke als digitale (overheids)informatie te waarborgen. Door beide archiefdiensten samen te voegen kan de technische infrastructuur en de benodigde expertise voor het duurzaam toegankelijk houden van te bewaren informatie gezamenlijk georganiseerd worden, waarmee door schaalvoordelen en efficiëntere inzet van mensen en middelen meer kwaliteit en continuïteit geleverd kan worden.

1.3 In de gemeenteschappelijke regeling worden afspraken vastgelegd over de werking van GR NoVA.

Door het inrichten van deze bedrijfsvoeringsorganisatie krijgen alle deelnemende gemeenten meer grip op de taken en bevoegdheden van en de financiële kaders voor de archiefdienst, wat de relatie met de gemeenten eenduidiger en democratischer maakt.

1.4 De gemeenschappelijke regeling is in lijn met de nieuwe Wgr.

De Wgr verplicht gemeenten om hun gemeenschappelijke regelingen in lijn te brengen met deze nieuwe wet. Door het in procedure brengen van deze gemeenschappelijke regeling kan aan deze verplichting worden voldaan.

1.5 Met de GR NoVA spelen we in op toenemende wettelijke eisen en digitalisering.

Door toenemende wettelijke eisen en digitalisering van werkprocessen is het waarborgen van (digitale) toegankelijkheid van informatie steeds complexer geworden.

2.1 De raad heeft de gelegenheid om een zienswijze geven op de ontwerpregeling.

Op grond van artikel 1 van de Wgr moeten gemeenteraden in de gelegenheid worden gesteld om een zienswijze te geven op een ontwerpregeling. Zij kunnen dan bij de colleges, binnen acht weken na ontvangst van het ontwerp, hun zienswijze over het ontwerp naar voren brengen. Eventuele zienswijzen van de gemeenteraden van de acht deelnemers zullen indien gewenst worden verwerkt in de regeling.

2.2 De bedrijfsvoeringsorganisatie NoVa functioneert hoofdzakelijk uitvoerend.

Een bedrijfsvoeringsorganisatie kan op grond van de Wgr alleen worden ingesteld door middel van een collegeregeling. Daardoor is deze vorm van samenwerking alleen beperkt tot uitvoerings- of bedrijfsvoeringstaken. De bedrijfsvoeringsorganisatie NoVA voert de volgende taken uit:

- a. het beheer van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden van de deelnemers, zoals nader omschreven in de Archiefwet 1995;
- b. het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers voor zover deze niet zijn overgebracht;
- c. het beheer van de door de colleges aangewezen archiefbewaarplaats, conform de bepalingen van een daartoe met de betreffende gemeenten te sluiten gebruiksovereenkomst;
- d. het beheer van eventuele door derden, anders dan de deelnemers, overgedragen particuliere archieven, die reeds geacquireerd zijn en in de toekomst op basis van het vastgestelde acquisitieplan verworven zullen worden;
- e. het beschikbaar stellen van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden;
- f. het uitvoeren van het door de individuele deelnemers gewenste beleid op gemeentelijk niveau.

Dit zijn bij uitstek uitvoeringstaken, met een lage impact voor inwoners, en hebben hoofdzakelijk gevolgen voor de ambtelijke organisaties. Naar verwachting zijn dit dan ook geen onderwerpen waar de gemeenteraden veel inspraak in zouden willen hebben. Om die reden wordt voorgesteld om de raad te adviseren geen zienswijze in te dienen.

2.3 De bedrijfsvoeringsorganisatie NoVa is in gezamenlijkheid voorbereid.

De gemeenten hebben de oprichting van de GR NoVA gezamenlijk uitgevoerd. In dit proces zijn de opmerkingen van de gemeente Oldebroek verwerkt, waardoor er een gedegen regeling is opgesteld. Ook om deze reden wordt voorgesteld om de raad te adviseren geen zienswijze in te dienen.

3.1 De activiteiten van het huidige streekarchivariaat gaan over naar de GR NoVA.

De activiteiten die nu ondergebracht zijn in het Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe / Streekarchief Epe, Hattem en Heerde gaan over naar de nieuwe organisatie GR NoVA. Hiermee kan het Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe/ Streekarchief Epe, Hattem en Heerde worden opgeheven.

4.1 Aan het oprichten en inrichten van een gemeenschappelijke regeling zijn kosten verbonden.

Voor het oprichten en inrichten van het nieuwe streekarchivariaat en de overgang van de activiteiten vanuit het huidige streekarchivariaat is inzet van mensen en middelen nodig.

5.1 Het nieuwe Streekarchivariaat kent een andere kostenstructuur.

Voor het nieuwe en uitgebreide streekarchivariaat is een meerjarenbegroting opgesteld. In overleg met alle betrokken gemeenten is een zo goed als mogelijk evenwichtig verdeelmodel opgesteld. In dit model is getracht de budgetmutaties zo beperkt mogelijk te houden in verband met de beperkte financiële mogelijkheden van de gemeenten in de komende jaren. Als gemeente Oldebroek hebben wij ons hard gemaakt dat er een reële kostenverdeelsleutel wordt gehanteerd die aansluit bij de werkzaamheden. Met het ontstaan van de nieuwe organisatie en de huidige informatie over de werkzaamheden is er nog enige tijd nodig om een aangepaste verdeelsleutel op te stellen. In de financiële verordening (artikel 5.2) is daarom opgenomen dat per 1 januari 2028 de kostenverdeelsleutel wordt aangepast naar een reële kostenverdeling op basis van een eerlijke en evenredige toerekening van kosten op basis van tijdschrijven op de producten- en dienstencatalogus van het NoVA en een uitgewerkte programmabegroting.

Kanttekeningen

1.1 Voortzetten van Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe is minder effectief.

Het is mogelijk om het Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe te continueren in de huidige vorm. Hiermee zijn de voordelen van de nieuwe GR NoVA niet te behalen.

1.2 De huidige afspraken over Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe moeten ook aan de Wgr worden aangepast.

Voor het Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe zijn in het verleden afspraken gemaakt. Deze afspraken moeten in verband met de nieuwe Wgr aangepast worden.

Financiën

De oprichting van de GR NoVA brengt kosten met zich mee. Deze kosten bestaan uit implementatiekosten en structurele kosten.

Implementatiekosten

De kosten voor de implementatie van de GR NoVA zijn totaal geraamd op € 234.000. Van deze kosten is het aandeel voor de gemeente Oldebroek € 26.000.

Binnen het Streekarchivariaat NWV is een algemene reserve beschikbaar. Deze reserve is opgebouwd vanuit de 5 oorspronkelijke SNWV gemeenten. Het zou dan ook niet fair zijn dat deze reserve ook beschikbaar zou komen voor NoVA waarin 8 gemeenten participeren. Als de algemene reserve wordt ingezet voor de incidentele kosten voor de oorspronkelijke SNWV gemeenten, dan kan het merendeel hieruit betaald worden. Een eventueel verschil zal dan nog verrekend worden op basis van inwoners. Hiervoor behoeven op voorhand geen extra middelen geraamd te worden.

Structurele kosten

De structurele bijdrage aan de GR NoVA zijn voor Oldebroek geraamd op € 267.100 (zie financiële verordening). In de gemeentebegroting 2025 is een bijdrage SNWV van € 255.557 geraamd. Voorgesteld wordt het verschil van € 11.543 als autonome ontwikkeling op te nemen in de begroting 2025-2028.

Communicatie

Communicatie zal plaatsvinden na definitieve besluitvorming.

Vervolg

- Na besluitvorming door uw raad om een zienswijze in te dienen of af te zien van het indienen van een zienswijze, zal het besluit aan het project GR NoVA worden gecommuniceerd.

- In hoofdstuk 2 van bijgaand Plan van aanpak (PvA) is de planning opgenomen. Het streven is om de nieuwe BVO NoVA per 1 juli 2025 op te richten, onder gelijktijdige opheffing van de twee oude centrumgemeente regelingen SNWV en SEHH. Deze planning is voor een groot deel afhankelijk van de interne besluitvormingsprocessen binnen de 8 deelnemende gemeenten. Per fase wordt geëvalueerd of de planning nog haalbaar is. Het toekomstig bestuur van NoVA bewaakt de voortgang en stelt waar nodig de planning bij.

Bijlage(n)

1. GR20241107 GR-tekst NoVA (definitieve versie) 20240910
2. GR20241107 Financiële verordening NoVA (definitieve versie) 20240909
3. GR20241107 Directiereglement BVO NoVA (definitieve versie) 20240813
4. GR20241107 PDC NoVA (definitieve versie) 20240823
5. GR20241107 Reglement van Orde BVO NoVA (definitieve versie) 20240612
6. GR20241107 PvA oprichting BVO NoVA versie 1.0

Oldebroek, 24 september 2024.

Burgemeester en wethouders van Oldebroek,

, secretaris P.H. Lensselink,

, burgemeester T.H. Haseloop-Amsing.